

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 12-11-2020 r.

Adam Bodnar

XI.816.16.2020.KG

Pan
Ryszard Bańkowicz
Przewodniczący Rady Etyki Mediów
ul. Foksal 3/5
00-366 Warszawa
sekretariat@rem.net.pl

Szanowny Panie Przewodniczący,

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich, pełniący również funkcję niezależnego organu do spraw równego traktowania, od lat podejmuję interwencje w sprawach wszelkich przejawów dyskryminacji ze względu na pochodzenie etniczne i narodowe wobec członków grup mniejszościowych. Szczególną uwagę zwracam przy tym na przykłady stygmatyzacji osób pochodzenia romskiego w szeroko rozumianej debacie publicznej. W mojej ocenie jest to szczególny rodzaj dyskryminacji, polegający na powielaniu, często nawet nieuświadomionym, negatywnych stereotypów na temat Romów, które w odbiorze społecznym utwierdzają błędne i krzywdzące przekonanie, że społeczność romska, jako taka, jest nośnikiem pewnych negatywnych cech.

Z niepokojem przyjąłem zatem treść skargi Stowarzyszenia Romów w Polsce, przesłanej do mojego Biura w dniu 11 września 2020 r., dotyczącej stosowanej przez niektóre media praktyki polegającej na podawaniu informacji o narodowości sprawców czynów zabronionych lub osób podejrzanych o popełnienie takich czynów, gdy osoby te były pochodzenia romskiego. W skierowanej do mnie korespondencji, zwłaszcza w załączonym do niej powiadomieniu adresowanym do Prokuratury Okręgowej w Poznaniu, Stowarzyszenie Romów w Polsce podaje przykłady artykułów powielających takie informacje. Skarżący wskazują m.in. na artykuł pt. „W centrum handlowym King Cross Romowie pobili mężczyznę, który zwrócił im uwagę, że nie noszą maseczek?”, który ukazał się na portalu informacyjnym www.poznan.naszemiasto.pl¹. W publikacji kilkakrotnie padają stwierdzenia sugerujące romskie pochodzenie etniczne domniemyanych sprawców, przy czym informacja ta nie ma żadnego związku z okolicznościami opisywanego

¹ Zob. <https://poznan.naszemiasto.pl/w-centrum-handlowym-king-cross-romowie-pobili-mezczyzne/ar/c1-7864247>

zdarzenia. W ślad za wymienionym portalem także w kilkunastu innych mediach o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim pojawiły się wiadomości o incydencie, w których powtarzana była informacja o romskim pochodzeniu podejrzanych.

Podawanie tego typu informacji w publikacjach opisujących zdarzenia, których okoliczności nie mają żadnego związku z narodowością czy pochodzeniem etnicznym osób w nich uczestniczących, przyczynia się wyłącznie do stygmatyzacji członków społeczności mniejszościowych, w tym przypadku romskiej. Utrwała niekorzystny wizerunek mniejszości, jaki i tak funkcjonuje już w świadomości społecznej. Taki wizerunek natomiast bardzo często tkwi u podłoża obserwowanych wśród części społeczeństwa polskiego postaw ksenofobicznych, przejawów nietolerancji, a w skrajnych przypadkach aktów fizycznej agresji motywowanych nienawiścią.

Pozwolę sobie przypomnieć, że temat ten podnoszony był już w korespondencji między Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich i Radą Etyki Mediów. W piśmie z dnia 23 kwietnia 2012 r. (RPO-696705-V/12/MS) ówczesny Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał Radzie to niepokojące zjawisko. W odpowiedzi na to wystąpienie, która wpłynęła do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich 22 maja 2012 r. Rada podzieliła zaniepokojenie publikacjami wskazującymi Romów jako sprawców przestępstw lub wykroczeń oraz podkreśliła, że **zamieszczanie tego typu informacji łamie zasady etycznego dziennikarstwa**. Wydaje się, że jednoznaczne stanowisko Rady przynosiło wymierny skutek – jak wynika z prowadzonych w Biurze RPO obserwacji, od czasu podjęcia sprawy przez Rzecznika Praw Obywatelskich i reakcji Rady liczba publikacji zawierających krytykowane przez Rzecznika informacje spadła, przynajmniej w wiodących mediach i portalach informacyjnych. Niestety, na co wskazuje skarga Stowarzyszenia Romów w Polsce, praktyka ta nie została całkowicie wyeliminowana.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Przewodniczącego z uprzejmą prośbą o ponowne zajęcie się przez Radę Etyki Mediów opisanym wyżej problemem i przedstawienie stanowiska w sprawie zgodności zasygnalizowanej praktyki z zasadą szacunku i tolerancji, wyrażoną w Karcie Etycznej Mediów.

W załączniku pozwolę sobie przesłać Panu Przewodniczącemu kopię korespondencji skierowanej do mnie przez Stowarzyszenie Romów w Polsce.

Z poważaniem

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/